

p

pólusok ■■■
folyóirat

2020 I. évfolyam, 1. szám

Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék
Pécsi Tudományegyetem

VÖRÖS ZOLTÁN¹

KÍNA NÖVEKVŐ BEFOLYÁSA AZ ENSZ-BEN

Absztrakt

A tanulmány Kína növekvő aktivitását és jelenlétét mutatja be az Egyesült Nemzetek Szervezetén belül, kitérve a pénzügyi és a személyi hozzájárulásokra és a változó felfogás okaira, bemutatva egy ezzel a folyamattal párhuzamos eseményt, az Egyesült Államok ENSZ-től való távolodását is. Az írás nem csupán bemutatja ezeket a változásokat, de kitér a várható szervezeten belüli következményekre is.

Kulcsszavak: *Kínai Népköztársaság, ENSZ, Egyesült Államok, ENSZ BT, világtrend*

¹ Egyetemi adjunktus, Pécsi Tudományegyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék.

DOI: 10.15170/PSK.2020.01.01.07

Bevezetés

Kína Egyesült Nemzetek Szervezetén (ENSZ) belüli szerepének és aktivitásának vizsgálata során számos fordulópontot, eseményt kiemelhetünk. Fontos lehet megemlíteni 1971-et, amikor a Közgyűlés döntésével a Kínai Népköztársaság átvette a Kínai Köztársaság, Tajvan helyét a szervezeten belül. Kiemelhetjük 1990-et is, mikor először küldött megfigyelőket Peking egy ENSZ-misszióba, melyek működését, létezését éveken át kritizálta a *be nem avatkozás elve* mentén kialakított külpolitikája miatt. A fordulat, az ENSZ Közel-keleti Fegyverszüneti Felügyelő Szervezetébe (United Nations Truce Supervision Organization in the Middle East – UNTSO) küldött 5 megfigyelő új fejezetet nyitott Kína ENSZ-politikájában. Amit mindenképpen meg kell említenünk ugyanakkor, az Xi Jinping kínai elnök 2018-as újévi beszéde, melyben kijelölte és deklarálta országának céljait és további ENSZ-szerepének fő irányait. Az ország első embere kiemelte, Kína határozottan fenn fogja tartani az Egyesült Nemzetek Szervezetének tekintélyét és státuszát, aktívan teljesíteni fogja nemzetközi kötelezettségeit és feladatait, továbbra is határozottan elkötelezi magát korábbi ígéretei mellett az éghajlatváltozás kezelésében, aktívan ösztönzi az Egy Övezet Egy Út Kezdeményezést, és mindig a világbéke építője, a globális fejlődés támogatója és a nemzetközi rend fenntartója lesz. Xi beszédében kiemelte, a kínai nép kész arra, hogy más országokkal közösen meghatározza az emberiség békés és prosperáló jövőjét (Xinhua, 2018). Maga a beszéd sorsfordítónak is tekinthető a Kínai Köztársaság külpolitikai doktrínájában, melyet ez ideig Deng Xiaoping ún. 24-karakteres stratégiája határozott meg. A Tiananmen-téri események és a kelet-európai átalakulások folyamatában megfogalmazott elv az alábbiak szerint írható le Szunomár fordításában: Kínának higgadtan megfigyelnie és elemeznie kell a folyamatokat, biztosítaniuk kell a saját helyzetüket, türelemmel és bizalommal kezelniük a változásokat, elrejtteni a képességeiket és elkerülniük a reflektorfényt, úgymond fenntartani az „alacsony profil”, soha nem vezetővé válni, továbbá az eredményekre törekedni, kivárva a saját idejüket (Szunomár, 2012: 37). Deng elveit sokszor Szun-ce tanaihoz is hasonlították, melyben a megtévesztésről és a csalásról (ezek háborúban való alkalmazásának szükségességéről) elmélkedett (Szun-ce, 2006: 11), de ahogy többen (Global Security, n.a.; Global Times, 2011) is kiemelték már, a doktrína inkább szólt saját maguk fejlesztésének és fejlődésének fontosságáról, elsősorban tehát Kína megerősödéséről, mint egyfajta rejtett külpolitikai-globális mestertervről. A 2018-as beszéd ugyanakkor, új fejezetet nyitva Kína külpolitikájában, már nyíltan utalt a globális aspirációkra és mindezekben belül az ENSZ általuk elképzelt jövőjére és Kína szervezeten belüli aktív

szerepére – miközben reflektált az Egyesült Államok változó nemzetközi felfogására is, melyre a későbbiekben még kitérünk.

Mindenekelőtt ugyanakkor azt kell megértsük, miképp és miért változott meg Peking hozzáállása az ENSZ misszióihoz, miért kezdett el aktívan szerepet is vállalni ezen beavatkozásokban az ázsiai állam.

Miért változott meg az ENSZ-ről alkotott kínai felfogás?

Az ENSZ létrehozását követően és különösen a koreai háború idején Kína az amerikai imperializmus és neo-kolonializmus eszközének aposztrofálta a békefenntartó missziókat (Yasuhiro, 2016: 51), az 1971-es fordulat után ugyanakkor a kínai retorika is megváltozott, noha nagyobb aktivitásról nem beszélhettünk, *távolmaradó szereplőként* (abstentionist power) többnyire nem vett részt a szavazásokon, továbbra is kiemelve a szuverenitás jelentőségét. Újabb fordulatot hozva, ahogy érintettük, 1990-et követően a missziókban való részvétel is megkezdődött kínai részről, továbbá Peking is elkezdte használni a vétó intézményét, 2019 év végéig összesen 14-szer élve a lehetőséggel (China Power Team, 2020).

Sokan a pragmatikus külpolitikai gondolkodással és a felmerülő globális-politikai igényekkel magyarázták, magyarázzák azt a váltást, amely pár évtized alatt a beavatkozások egyik legnagyobb kritizálójából az egyik legkomolyabb támogatóvá tette Kínát (ICG, 2009; Hirono – Lanteigne, 2011; Stahle, 2008; Gill – Huang, 2009). Hirono és Lanteigne az International Crisis Group (ICG) jelentése alapján öt pontban gyűjtötte össze azokat a kínai megfontolásokat, érdekeket, melyek motiválhatták, motiválhatják az ázsiai államot az aktívabb részvételben:

- „a multilateralizmus eszméje,
- Kína azon vágya, hogy felelős hatalomként jelenjen meg,
- működési előnyök, harci-szervezési tapasztalatok,
- a kínai nemzetközi érdekek megvédése,
- és az egy-Kína elv” (Hirono – Lanteigne, 2011: 244; ICG, 2009: 12-14).

Ezek mellé hozzátehetjük még, hogy az aktivitás és jelentősebb szerepvállalás a szervezeti-nagyhatalmi érdekeket, az ENSZ működésének megismerését is lehetővé teszik, segítve ezáltal Peking hosszú távú érdekeit. Olson és Prestowitz 2011-es tanulmányukban bemutatták, hogy az ENSZ Biztonsági Tanácsa (ENSZ BT) az a nemzetközi szervezet, melyben Kína nemzetközi összetetés-

ben a legtöbb hatalommal rendelkezik (Olson – Prestowitz, 2011), köszönhetően állandó tagságának és ezáltal a nemzetközi folyamatok befolyásolási lehetőségének, egyértelműsítve az egyre jelentősebbé váló kínai érdeklődést a szervezet iránt.

Előbbi érveket kiegészítve, némiképpen kritizálva He azt mondja, e pragmatikus elgondolások nem fedik le teljes egészében, nem magyarázzák meg kétséget kizáróan a kínai változásokat. Tanulmányában a kínai nemzeti identitásával és annak váltoásaival magyarázza az ország átalakuló kapcsolatát az ENSZ-szel: egy fél-forradalmi, periférián található államból előbb a nemzetközi közösség tagja, majd a világ gazdasági nagyhatalma lett, és ennek megfelelően változott az ország identitása, melyhez igazodott a világszervezettel fenntartott kapcsolat (He, 2019). Ennek értelmében tehát nem az újonnan megjelent érdekek, hanem a nemzeti identitás természetes változásaiból fakad az új felfogás.

Az Egyesült Államok szerepének és felfogásának változása

[Kína] továbbra is határozottan elkötelezi magát korábbi ígéretei mellett az éghajlatváltozás kezelésében – mondta el a kínai elnök 2018-as újévi, már idézett beszédében (Xinhua, 2018). A kijelentés, beillesztve az ország globális céljai közé ugyanakkor nem véletlenül hangzott el: reflektált az Egyesült Államok azon, nemzetközi szereplők által kritizált politikai döntésére, mely az ENSZ égisze alatt létrehozott párizsi klímaegyezmény felmondásával járt. Kína természetesen tisztában van saját, lég- és környezetszennyezésben betöltött szerepével, de pont a már fejlett, ún. északi államok éghajlatváltozást tagadó, a kibocsátás-csökkenést el nem fogadó magatartása ad retorikai eszközt a fejlődő államok kezébe. Peking, a változásért elkötelezett szereplőként, nem kihasználva ezt az eszközt igyekszik tehát (az Egyesült Államokkal szemben) magát felelős nagyhatalomként bemutatni.

Esetünkben természetesen nem a különböző klímaegyezmények és az észak-dél viták relevánsak, hanem azok az egymással ellentétesnek tűnő, de karakterisztikájában párhuzamos nemzetközi politikai folyamatok, melyek Kínát közelebb viszik, az Egyesült Államokat pedig távolabb helyezik az ENSZ szellemiségétől. Márpedig a növekvő kínai szerepvállalás a washingtoni érdekek visszaszorulásával válik igazán jelentős és a szervezetet is befolyásolni képes eseménnyé. A klímaegyezmény mellett az elmúlt években egyéb, szintén az ENSZ-hez kapcsolódó, alább röviden bemutatásra kerülő események és amerikai döntések bizonyították, Donald J. Trump elnöksége alatt az Egyesült Államok elkezdett

távolabb sodródni az ENSZ-től, sőt 2019-ben maga az elnök állt ki egy politikailag kevésbé globális jövő mellett az ENSZ Közgyűlése előtt elmondott beszédében.

- Donald J. Trump egyik jelentős külpolitikai lépése az izraeli amerikai nagykövetség áthelyezése volt Jeruzsálembé, megsértve azt az évtizedek óta betartott status quo-t, mely a város izraeli megszállása és fővárossá tétele után a nemzetközi közösség egyetértésével alakult ki, tiszteletben tartva Jeruzsálem politikai és vallási megosztottságát és jelentőségét, de végrehajtva azt az áthelyezésről szóló törvényt, amit egyébként már 1995-ben meghoztak. Az áthelyezés tényénél ugyanakkor fontosabb volt az az ENSZ-en belül lezajlott szavazás 2017 decemberében, ahol a Közgyűlés határozatot fogadott el arról, hogy bármilyen hasonló döntést semmisnek kell tekinteni. A határozatot döntő többséggel, 128-9 arányban fogadták el, lényegében felszólítva Washington a tervétől való elállásra. A szavazás óriási presztízsveszteség volt az Egyesült Államok számára, pedig a voksok leadását megelőzően Nikki Haley korábbi amerikai ENSZ-nagykövet figyelmeztette a tagállamokat, hogy Donald J. Trump kérésének megfelelően listázni fogják a határozatot megszavazókat és az elnök még a segélyek érintett államoktól történő megvonását is belengette – sikertelenül, megtépázva országának szervezetben belüli népszerűségét és hitelét (BBC, 2017).²
- 2017-ben jelentette be az Egyesült Államok, hogy kilép az az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetéből (UNESCO), az ENSZ egyik szakosított szervezetéből, annak elfogult, Izrael-ellenes politikája miatt, miután az UNESCO kritizálta Kelet-Jeruzsálem megszállását. 2019. január 1-jén az Egyesült Államok (és Izrael) kilépett a szervezetből, megfigyelő státuszát megtartva, kérdésessé téve a szervezet finanszírozásának jövőjét.³
- A globális COVID-19 járvány közepette egy másik ENSZ szakosított szervezetet, az Egészségügyi Világszervezetet (WHO) is hátrahagyta az

² Kína megszavazta a határozatot, Magyarország több más kelet-európai állammal együtt tartózkodott.

³ Azt mindenesetre érdemes megemlíteni, hogy Ronald Reagan 1983-ban egyszer már kilépett az UNESCO-ból, 2011-ben pedig Barack Obama elnöksége alatt csökkentette Washington a pénzügyi hozzájárulást, Palesztina felvétele miatt.

Egyesült Államok, mert véleményük szerint a kínai érdekeknek megfelelően információkat hallgatott el a járványról. A kilépés ebben az esetben is óriási űrt és kérdőjeleket hagyott hátra a szervezet finanszírozásában.

- A pénzügyi kérdések mind az általános, mind a békefenntartói büdzsé kapcsán vitatémát jelentettek. Nikki Haley Trump külpolitikai víziójának megfelelően folyamatosan az amerikai hozzájárulás, illetve a szervezet költségvetésének csökkentése mellett állt ki, utóbbit sikeresen végre is hajtva (és ezáltal valamelyest csökkentve természetesen saját hozzájárulásukat is). 2016-2017-hez képest 2018-2019-re 285 millió dolláros csökkentést ért el az Egyesült Államok, melyet Haley úgy kommentált: „többé nem engedjük, hogy az amerikai emberek nagylelkűségét kihasználják, vagy ellenőrizetlenül hagyják” (CNN, 2017) – utalva arra a politikai állásfoglalásra, mely az ENSZ-t az Egyesült Államokat kihasználó szervezatként definiálja.

Ezek a politikai lépéseket és véleményeket kiválóan foglalta össze Donald Trump beszéde az ENSZ Közgyűlése előtt 2019 szeptemberében, ahol folytatva a 2018-ban általa elmondottakat a patriotizmus és a nemzetállamok mellett emelt szót, elutasítva a globalizációt. 2018-ban az elnök többek között elmondta, az Egyesült Államok mindig is a függetlenséget és a kooperációt fogja választani a világszintű kormányzás, kontroll és dominancia helyett (White House, 2018), 2019-ben pedig azzal egészítette ki addigi véleményét, hogy a globális döntések ellen és a nemzetállami döntések mellett áll ki, kimondva, a jövő azoké, akik független és szuverén nemzetállamokban gondolkodnak (White House, 2019).

Jelen tanulmány nem akar állást foglalni az ENSZ létezésének és működésének kérdésében, mindössze globális szerepét és a kínai külpolitikában megfigyelhető újkori jelentőségét emeli ki, továbbá azt a tényt, hogy az Egyesült Államok miképpen kezdett el távolodni a szervezet eredeti, a második világhéget követően világra hozott szellemiségétől – miközben láttuk, Kína a szervezetben rejlő globális lehetőségek miatt is gondolkodik pont ellentétes módon, nagyobb jelentőségre törekedve a szervezeten belül.

Kína megérkezik?

2020-ra Kína a második legnagyobb hozzájáruló az ENSZ általános költségvetéséhez, a második legnagyobb hozzájáruló az ENSZ békefenntartó büdzséjéhez és a legnagyobb szereplő a személyi hozzájárulásokat tekintve, ha az ENSZ BT

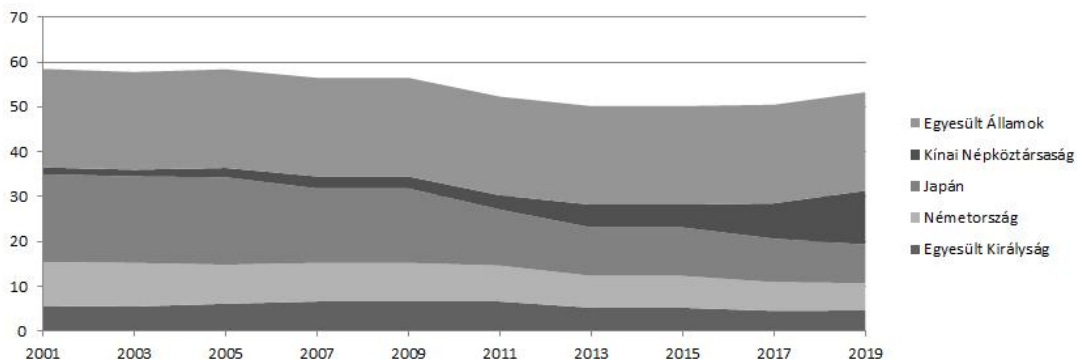
állandó tagjait vesszük figyelembe: Kína 2019. decemberi adatok alapján 2545 fővel járul hozzá a különböző ENSZ missziókhoz (China Power Team, 2020).

1. táblázat: Az ENSZ általános költségvetéséhez hozzájáruló TOP5 ország, 2001-2019. (%)

	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Egyesült Királyság	5,6	5,5	6,1	6,6	6,6	6,6	5,2	5,2	4,5	4,6
Németország	9,8	9,7	8,7	8,6	8,6	8	7,1	7,1	6,4	6,1
Japán	19,6	19,3	19,5	16,6	16,6	12,5	10,8	10,8	9,7	8,6
Kínai Népköztársaság	1,5	1,5	2,1	2,7	2,7	3,2	5,1	5,1	7,9	12
Egyesült Államok	22	21,8	22	22	22	22	22	22	22	22

Saját szerkesztés, adatforrás: ENSZ, utolsó hozzáférés 2020.09.10.

1. ábra: Az ENSZ általános költségvetéséhez hozzájáruló TOP5 ország, a hozzájárulás változásai

Saját szerkesztés, adatforrás: ENSZ, utolsó hozzáférés 2020.09.10.

2. táblázat: Az ENSZ békefenntartó büdzséje, 2019.

1.	Egyesült Államok	27,89%
2.	Kínai Népköztársaság	15,21%
3.	Japán	8,56%
4.	Németország	6,09%

5.	Egyesült Királyság	5,79%
6.	Franciaország	5,61%
7.	Olaszország	3,30%
8.	Oroszország	3,04%
9.	Kanada	2,73%
10.	Dél-Korea	2,26%

Forrás: ENSZ, utolsó hozzájárulás 2020.09.10.

A költségvetés hozzájárulásokat a bruttó nemzeti jövedelem alapján számolják ki. A jövőbeni trendeket nehéz megjósolni, de a jelenlegi gazdasági folyamatok alapján a 2030-as évek elejére Kína válhat a világ legnagyobb gazdaságává, de már ezt megelőzően, a 2020-as évek végén Peking is elérheti a hozzájárulási plafont, az Egyesült Államok jelenlegi százalékait (IPI, 2019: 10).

Mit jelenthet Kína növekvő szerepe az ENSZ számára?

Kína jelentőségének növekedésével párhuzamosan az ENSZ, továbbá szervezeteinek és misszióinak megítélése is változhat, szükségszerűen változni fog, melyet nem lehet csupán Peking szerepével magyarázni. Az Egyesült Államok álláspontjának alakulása, a szakosított szervezetekkel fenntartott vagy éppen megszakított kapcsolata számos államot és térséget befolyásolt (lásd Izrael kilépése az UNESCO-ból, követve az Egyesült Államok lépését) és befolyásolni fog, hisz az ország globális jelentősége továbbra is megkérdőjelezhetetlen, továbbá azt is fontos kiemelni, hogy a 2020-as amerikai választások akár valamilyest vissza is rendezhetik a nemzetközi viszonyokat és befolyásolhatják Washington véleményét a nemzetközi szerepvállalásról.

Mіндеzen folyamatok mellett a Kínai Népköztársaság befolyása és globális jelentősége megkérdőjelezhetetlenül növekedik, a kínai jelenlét nem kizárólagosan az amerikai lépések függvénye, azok csupán erősíthetik, látványosabbá tehetik a folyamatot. Kétségtelenül izgalmas a két szereplő döntéseit, aktivitását összevetni, de Peking 1990 óta folyamatosan növeli aktivitását a szervezeten belül, többnyire saját nemzetközi igényeihez igazítottan és ennek a következménye a szervezeten belüli politikai kontroll, dominancia kialakítása is.

Kína hatásának megítélése elsősorban kínai sajátosságok és belső politikai folyamatok, továbbá a korábbi külpolitikai trendek miatt nem egyszerű és csupán lehetséges irányokat jelölhetünk meg előbbi szempontok figyelembevételével.

Elsőként fontos leszögezni, hogy a be nem avatkozás elve mentén kialakított külpolitika, a szuverenitás elsődlegességének hirdetése népszerű partnerré, szövetségessé és bizonyos esetekben barátta tette Kínát, ráadásul fejlődő államként, hasonló történelmi és társadalmi sajátosságok miatt könnyen alakított ki kereskedelmi, gazdasági és politikai kapcsolatokat a korábban „globális délként” (Tarrósy, 2006) is aposztrofált térségekkel, államokkal. Itt érdemes megemlíteni, hogy az Egyesült Államok némiképpen hasonló irányba mutató politikája, a nemzetállam szuverenitásának tisztelete kevésbé tud sikeres lenni a történelmi, a második világháború lezárása óta zajló, amerikaiak vezette beavatkozások miatt, továbbá a Trump névvel fémjelzett külpolitika nem ezen országok érdekében, hanem az Egyesült Államok nagyságát és pozícióját védve született meg. Kína tehát képes lehet e kapcsolatait az ENSZ szervezetén belül is felhasználni, képes lehet döntései mellett partnerállamokat felsorakoztatni, legitimitást szerezni olyan lépéseknek és politikáknak, melyek adott esetben ENSZ-szintű együttműködést igényelnek. Itt ugyanakkor meg kell azt is jegyezni, hogy az utóbbi években már Peking is hajlandó volt a beavatkozásokra, sőt az ENSZ BT legaktívabb tagjaként messze jelentősebb kontingenssel vesz részt missziókban, mint a Táncs egyéb állandó tagjai.

Másodszor a belső politikai, társadalmi folyamatokat érdemes és szükséges kiemelni. Az uigur kisebbség elleni fellépések, az átnevelő tábork fenntartása, a szoros katonai-rendőri kontroll kiépítése Xinjiang tartományban egy vallási-etnikai alapú kisebbség politikai és gazdasági célú elnyomását jelentik, megsértve a különböző emberi jogi egyezményeket.

Harmadszor, egyfajta ázsiai, kínai sajátoságként a fegyelmezett társadalom és ebből kifolyólag a fegyelmezett haderő kérdése is kiemelendő. Xi Jinping elnökké válását követően alapos változások zajlottak a hadsereg irányítása terén, melyek célozták a korrupció csökkentését és a pártnak feltétlen engedelmes szervezeti háttér biztosítását, de az ENSZ aktivitás kapcsán Wang már kiemelte, hogy amíg számos ENSZ békefenntartót ér vád bűncselekmények vagy szexuális bántalmazás miatt, addig kínaiakat még sohasem ért ilyen kritika (Wang, 2014:

1).⁴ Ezt a tényt a 2013-ban publikált védelmi Fehér Könyvében a Kínai Népköztársaság is kiemelte (The Diversified Employment of China's Armed Forces, 2013).

Mindezeket a szempontokat figyelembe véve a Kínai Népköztársaság aktivitása egyrészt képes lehet az ENSZ céljainak erősítésére és a békeműveletek sikerének elősegítésére. Az ország nemzetközi kapcsolatrendszere, a Pekinggel való diplomáciai-politikai együttműködés vonzósága, a kínai békefenntartók szervezettsége és kontrollja, mely segítheti a békemissziók elfogadottságát és javíthatja azok megítélését mind-mind egy olyan forgatókönyvet vázolnak fel, melyben a kínai elhivatottság, a globális szerepvállalás növelheti az ENSZ presztízsét. Az optimista koncepció egy hatásosabb békefenntartó-rendszer kiépítését is lehetővé teszi, melyben egy állandó ENSZ BT-tag nem csupán a pénzügyi, hanem a szervezeti háttérrel is biztosítja a beavatkozásokhoz.

Beszélnünk kell ugyanakkor egy második scenárióról is, melyben a kínai aktivitás inkább eltéríti az ENSZ eredeti eszmeiségét, a nemzetközi béke és biztonság fenntartását, amely során a kisebbségek, elnyomott társadalmi csoportok, védtelen civilek remélhettek segítséget és védelmet a globális szervezettől – noha maga az ENSZ működése a nagyhatalmi érdekek hálójában eddig sem volt képes megfelelni ezen elveknek. E forgatókönyv szerint ugyanakkor továbbra sem várhatunk jelentős változást a szervezet és beavatkozásai tekintetében, ráadásul a Kínai Népköztársaság területén élő kisebbségek emberi jogi kérdései, kérdőjelei miatt a globális, egyetemes emberi jogi egyezményekhez való igazodás és ezáltal a missziók társadalmi hatásai is megkérdőjeleződnek. Fontos továbbá hozzátenni, hogy ebben az esetben a kereskedelmi és politikai kapcsolatok továbbra is befolyásolhatják a kínai vétó-hajlandóságot az ENSZ BT-n belül, megvédve jelentős partnereit a szankcióktól.

Összegezve tehát, az ENSZ-en belüli kínai aktivitás elsősorban Kína számára jelenthet diplomáciai, politikai és (előbbieken keresztül remélt) gazdasági hasznot, a világszervezetet ért hatásokat a későbbiek folyamán leszünk képesek felmérni. Vannak mindkét irányba mutató jelek. Az 1990-es években, miután Észak-Korea 1993-ban kilépett az Atomsorompó egyezményből, Kína ellenállt a

⁴ Lábjegyzetben érdemes megjegyezni, hogy 2016-ban megvádolták a kínai kéksisakosokat, hogy nem segítettek a Dél-Szudánban dolgozó segélymunkásoknak, akiket megtámadtak, majd megerősakoltak. A katonák maguk ugyan nem követtek el erőszakot, de bizonyosan csökkentették (vagy eliminálták) az ENSZ-missziókba vetett bizalmat. Lásd: Guardian, 2016.

kommunista rezsimmel szembeni szankcióknak, megvédve az ország szuverenitását, 2006-ban ugyanakkor már támogatta az ország elleni fellépést, az első észak-koreai atomtesztet követően (China Power Team, 2020). Beszámolhatunk ugyanakkor aggasztó fejleményekről is: 2017 áprilisában egy ujjur emberi jogi aktivista belépését tagadták meg ENSZ biztonságiak az ENSZ-székház New York-i épületébe, miközben érvényes NGO akkreditációval rendelkezett, az esetet az ENSZ később sem kommentálta (HRW, 2017). Szorosan kapcsolódik a kínai emberi jogi aggályokhoz az a fejlemény, mely az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában zajlott: 2020 áprilisában kínai tagja lett a szervezet Egyeztető Csoportjának, képviselve az öt területi régió egyikét, az Ázsiai-Csendes-óceáni térséget, lehetőséget kapva az emberi jogi vizsgálóbiztosok kiválasztására.⁵ Az ENSZ Figyelő (UN Watch) szervezet szerint ezt ahhoz lehet hasonlítani, mintha egy piromániást tűzoltóparancsnoknak neveznénk ki, kritizálva az ENSZ és a Tanács lépését (UN Watch, 2020). Hogy melyik irányvonal, mely hatások lesznek erőteljesebbek, még a jövő kérdése, annyi azonban bizonyos, hogy az Egyesült Államok álláspontjától függetlenül, Peking komoly szerepet szán az ENSZ-nek globális politikájának végrehajtása során és egy aktív, kezdeményező Kínával találkozhatunk majd a szervezeten belül az elkövetkezendő években.

Irodalomjegyzék

- BBC (2017): UN Jerusalem vote: US 'will be taking names'. Utolsó hozzáférés: 2020.06.25.
- China Power Team (2020): Is China contributing to the United Nations' mission?. Utolsó hozzáférés: 2020.07.01.
- CNN (2017): Haley touts reduced UN budget. Utolsó hozzáférés: 2020.06.25.
- EDGAR (2019): *Fossil CO2 and GHG Emissions of All World Countries, 2019 Report*. Utolsó hozzáférés: 2020.03.03.
- Gill, Bates – Huang, Chin-hao (2009): China's Expanding Role in Peacekeeping: Prospects and Policy Implications. SIPRI Policy Paper 25, Stockholm International Peace Research Institute, Stockholm.
- Global Security (n.d.): Deng Xiaoping's "24-Character Strategy". Utolsó hozzáférés: 2020.06.25.

⁵ A kritikák ugyanakkor itt sem 2020-ban és nem Kínával kezdődtek. 2018-ban a 47 tagú Tanács tagjai többek között Szomáliát, Eritreát és a Fülöp-szigeteket is beválasztották, de 2022-ig tag Szudán és Venezuela is. Elérés: <https://www.ohchr.org/>

- Global Times (2011): Context, not history, matters for Deng's famous phrase. Utolsó hozzáférés: 2020.06.25.
- Guardian (2016): UN peacekeepers refused to help as aid workers were raped in South Sudan – report. Utolsó hozzáférés: 2020.06.30.
- He, Yin (2019): China Rising and Its Changing Policy on UN Peacekeeping. In: de Coning C., Peter M. (eds.): *United Nations Peace Operations in a Changing Global Order*. Palgrave Macmillan, Cham: 253-276.
- Hirono, Miwa – Lanteigne, Marc (2011): Introduction: China and UN Peacekeeping, *International Peacekeeping*, 18(3): 243-256.
- HRW (2017): The Costs of International Advocacy. Utolsó hozzáférés: 2020.06.30.
- ICG (2009): China's Growing Role in UN Peacekeeping. International Crisis Group, *Asia Report* 166.
- IPI (2019): Financing UN Peacekeeping: Avoiding another Crisis. International Peace Institute, *Issue Brief*, April 2019.
- Olson, Stephen – Prestowitz, Clyde (2011): *The Evolving Role of China in International Institutions. The U.S.-China Economic and Security Review Commission*. The Economic Strategy Institute, Washington DC.
- Stahle, Stefan (2008): China's Shifting Attitude Towards United Nations Peacekeeping Operations. *The China Quarterly*, No. 195.: 631–655.
- Szun-ce (2006): *A háború művészete*. Cartaphilus, Budapest.
- Szunomár, Ágnes (2012): Kínai nagyhatalmiság A Kínai Népköztársaság nagyhatalmi ambíciói, szerepvállalása, és partnerei a XXI. században. *Phd értekezés*, BCE. Utolsó hozzáférés: 2020.06.25.
- Tarrósy, István (2006): A globális világrend és az Észak-Dél kontextus. *Politikatudományi Szemle*, 15(2-3):169-188.
- The Diversified Employment of China's Armed Forces (2013): *The Diversified Employment of China's Armed Forces*. Utolsó hozzáférés: 2020.06.22.
- UN Watch (2020): China joins U.N. human rights panel, will help pick experts on free speech, health, arbitrary detention. Utolsó hozzáférés: 2020.06.30.
- Wang, Ying (2014): *Why Are Chinese Peacekeepers So Disciplined? Towards a Research Agenda*. FICHL Policy Brief Series No. 24.
- White House (2018): Remarks by President Trump to the 73rd Session of the United Nations General Assembly. Utolsó hozzáférés: 2020.06.30.
- White House (2019): Remarks by President Trump to the 74th Session of the United Nations General Assembly. Utolsó hozzáférés: 2020.06.30.
- Xinhua (2018): Commentary: Xi demonstrates China's role as responsible country in New Year address. Utolsó hozzáférés: 2020.06.25.

Abstract

China's growing influence within the UN

The paper deals with China's growing activity and presence within the United Nations, covering financial and personal contributions and the possible reasons behind the changing perception, also introducing a parallel process, the US's drift away from the organization. The paper not only presents these changes, but also covers the possible scenarios, expected consequences within the organization's structure and interventions.

Keywords: *PR China, UN, US, UN SC, global world order*

